

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Literatura catalana

Sèrie 2

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

Opció A

1. El lema de *L'irradiador del port i les gavines*, de Joan Salvat-Papasseit, diu: «S'estimen a les roques | els irradiadors | amb les gavines boges.» A partir d'aquests mots, expliqueu com es resol en aquest llibre el contrast entre el món natural i l'artificial, i l'oposició entre la tradició i l'avantguarda. Relacioneu les respostes amb la concepció que té Salvat del poeta.
[3 punts]
2. Expliqueu dos dels recursos que fa servir Joaquim Amat-Piniella a *K. L. Reich* per a literaturitzar la seva pròpia experiència als camps de concentració nazis.
[2 punts]

3. Comenteu el fragment següent de *Ball robat*, de Joan Oliver, que correspon al final de l'obra, quan Núria, per efecte de l'embriaguesa, ha posat en evidència les relacions entre els components dels tres matrimonis. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):
- la tesi que es desprèn de les paraules de Núria i de la solució final de l'obra;
 - la relació entre els personatges, especialment entre Oleguer i Cugat, i entre Oleguer i Eulàlia;
 - l'actitud de Joan Oliver que es desprèn del desenllaç de l'obra.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

ORIOI: Amics meus, tranquil·litzeu-vos. Estem en ple somni. Aquest xampany era la poció de la son.

NÚRIA: Al contrari! Dormíem, somniàvem i ens hem despertat! És curiós i divertit, d'allò més divertit, no trobeu?, que en aquesta festa de l'amor conjugal ens hàgim aparellat en la forma que el cor ens aconsella. Exactament! Mireu!

(*En aquest moment les parelles estan formades així: NÚRIA-CUGAT, MERCÈ-OLEGUER i EULÀLIA-ORIOI.*)

No us fa gràcia? Els matrimonis desfets i les parelles refetes al gust de cadascú! Això sembla un ball robat! (*Greu i afable.*) Fa un moment, el marit de la Mercè ens parlava de la felicitat... Doncs aquí la teniu, la felicitat... La tenim i l'hem de deixar! La felicitat, com ell ha dit, s'enyora o es desitja, però mai no es té. Estimar és renunciar i no fer mal a ningú! (*Dóna mostres d'esvaniment.*) Oriol...!

[...]

(CUGAT i OLEGUER *queden separats dels altres.*)

OLEGUER: Senyor escriptor, no l'hauríem pagada amb or una experiència com aquesta?

CUGAT: Fet i fet, hauria preferit estalviar-me-la...

OLEGUER: Imaginar-la, llegir-la, sí! I per què no viure-la? Covards!

CUGAT: Tot és relatiu, aparent, provisorio... Has escoltat la Núria? Has vist l'actitud de cadascú de nosaltres?

OLEGUER: Falòrnies d'intel·lectual!

CUGAT: Mira: suposem que ara fa deu anys els matrimonis entre nosaltres sis s'haguessin combinat d'una altra manera... m'entens, oi?

OLEGUER: Sí... i què?

CUGAT: Doncs que això no hauria impedit que ara tinguéssim les mateixes inquietuds i assistíssim a una escena com aquesta o molt semblant... Tant se val!

OLEGUER: Exacte! Tant se val! Finalment hem coincidit. Ja era hora!

(NÚRIA *s'espavila.*)

NÚRIA: Ja estic bé... Gràcies a tots... Perdoneu-me... Us he aigualit la festa... Oriol, no em deixis... (*Es posa dreta, ajudada per ORIOI.*) Anem a casa... a reposar... Que demà arriba el nostre fill...

(*Se'n van lentament, abraçats per la cintura.*)

MERCÈ (*acostant-se a poc a poc a CUGAT*): Cugat...

CUGAT: Diques, Mercè...

MERCÈ: Anem-nos-en...

CUGAT: Sols? (*Ella es repenja al braç d'ell i assenteix amb el cap.*) A on?

MERCÈ: On vulguis... però tots dos.

(*Se'n van, molt junts.*)

OLEGUER: I nosaltres?

EULÀLIA: Què passa, Oleguer?

OLEGUER: Penso com podríem salvar-nos del ridícul...

EULÀLIA: Quin home! (*Amable.*)

OLEGUER (*acostant-s'hi a tocar*): Fas una cara que no te la coneixia... Et trobo interessantíssima.

EULÀLIA (*infantil*): Ja veus!

OLEGUER (*pinxesc*): Senyora, em permet una pregunta indiscreta, indecent i tot?

EULÀLIA: Vostè mateix... Però abaixi la veu: sóc casada!

Opció B

1. A partir de les afirmacions següents de Sergi Beser, a propòsit de *La bogeria*, de Narcís Oller, reflexioneu sobre l'aplicació dels conceptes de *realisme* i *naturalisme* en aquesta novel·la:

[3 punts]

En *La bogeria* es produïa la ruptura amb el model de novel·la establert pel naturalisme, però no amb els principis del naturalisme, els quals passaven a ser matèria temàtica del text. [...] L'estructura de l'obra, l'ús fet del punt de vista narratiu i la temàtica conceptual eren la resposta personal i original de Narcís Oller a la crisi de la novel·la realista decimonònica.

2. Quin sentit té el recurs d'estructurar en set parts el poema «La creació», de *La fàbrica*, de Miquel Martí i Pol? Què pretén transmetre l'autor amb aquest poema?

[2 punts]

3. Comenteu el fragment següent de la narració «La Fineta», de *Marines i boscatges*, de Joaquim Ruyra. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):
- la tècnica i els recursos narratius; l'efecte que pretén crear el narrador amb aquests recursos;
 - la relació entre el personatge (Fineta) i l'espai (el mar);
 - el sentit dels elements d'aquesta narració que trobem en altres narracions del llibre.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La nina pensa que tan matinet i en paratge tan escondit ningú la veurà. Fica ses petxines dintre d'una bauma, estén son davantal, son sac i ses faldilles en una roca assoleiada i, quan queda en camisa, guaita amb astorament a l'entorn i corre a amagar-se dintre el mar. Allí sent una escalforeta agradable, que es va emparant del seu cos. Tota esllanguida s'ajeu com en un llit, i amb el cap decantat a la dreta, amb una galta i una orella dins de l'aigua, els ulls mig clucs de galvana i una rialleta als llavis, se posa a bracejar i camejar amb dolç moviment. A pleret a pleret neda fins a les seques i, després d'haver pellucat en el banc de musclos, juguineja per les ones, tot esclofollant-los i menjant-se'ls. Allò és el seu esmorzar.

Al cap d'un ratet entra a l'ensenada la carretera de flames, que el sol estén per la mar. L'astre hi envia sos raigs de dret a dret. L'aigua llu com el llom d'un peix escatós i daurat. L'escuma es plateja i esquitxa espurnes de foc a l'esflorar-se en les roques i el sorral. Fa braumenta calor. Però la raconada de llevant no ha perdut encara sa ombra matinera, a on se barregen harmoniosament els besllums que l'aigua envia cap a les penyes, i les vibracions rossenques que les penyes dirigeixen al mar, que les emmiralla. La nedadora se n'hi va, després d'haver-se refrescat amb tres o quatre capbussades. Allí, vora la platja, s'ajaça sobre una roca fina. Tot just l'aigua li cobreix el cos, el seu cos molsudet, que, mal abrigat, quasi nu, se manifesta com a través d'un cristall pur i verdós. Mes la nina es figura estar ben tapada, perquè, tenint el rostre girat cap a la part assoleiada, veu al davant seu l'aigua llustrosa, impenetrable a tot aguait. No es figura que son propi cos esvaneixi darrere seu aquell efecte de llum.

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Literatura catalana

Sèrie 1

Escolliu UNA de les dues opcions (A o B).

Opció A

1. A propòsit de *La bogeria*, de Narcís Oller, a què es refereix l'autor quan, a les seves *Memòries literàries*, parla del «procediment *indirecte* per mi adoptat en l'exposició del procés patològic d'En Serrallonga», i afegeix que aquest procediment li va permetre salvar «el perill que corria que, en comptes d'una obra artística, resultés mon treball una àrida descripció d'un cas clínic»? Apliqueu el vostre raonament a la tècnica narrativa de la novel·la.
[3 punts]
2. Enumereu i expliqueu breument quatre elements, temàtics i/o formals, que fan evident l'avantguardisme de *L'irradiador del port i les gavines*, de Joan Salvat-Papasseit.
[2 punts]

3. Comenteu el text següent, constituït pels paràgrafs inicials de la narració «Avis misteriós», de *Marines i boscatges*, de Joaquim Ruyra. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):
- el punt de vista narratiu, la implicació del narrador en els fets que es narren;
 - les característiques de la descripció del temps, l'espai i les sensacions del narrador;
 - la relació del fragment amb el títol i amb l'argument de la narració.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

No sabia pas quina hora era, ni tenia certesa de que fos vespre o matinada, però em semblava que no feia gaire que m'havia llevat. Un ensopiment estrany, pesat, morbós entorpia el meu cervell. Al mateix temps sentia cert disgust fondo, certa pena aclaparadora, mes no en podia recordar les causes. No em recordava de res, de res enterament. En va m'esforçava a escorcollar les foscors de la meva imaginació, cercant-hi alguna no ben apagada remembrança. Era inútil. No lograva més que augmentar el meu neguit, la meva fonda pena.

El dia era trist. Ensostrava el cel una nuvolada d'un gris fosc, que sols deixava passar una claror esmortuïda.

M'esdevingué la sospita de que estava nevant, i, per assegurar-me'n, vaig sortir a la finestra i escampí per defora la mirada de mos ulls tèrbols. Bella estona vaig haver d'ullejar per assolir el convenciment de que no hi havia neu enlloc. Les meves percepcions eren sordes i penoses. Romanguí contemplant la negror de boscos, que s'estenia davant meu, i vaig pensar: «Són els boscos de Montnegre... És que sóc al mas». I, com si no n'estés segur, vaig repetir-me en alta veu: «Sí, sí... sóc al mas Sàbat».

Pensant que tal volta la soledat me corprenia, vaig anar en busca de gent. Vàreig entrar a la cuina: una cuina gran, negra, fumosa, amb el pis de roca i terror i el sostre altíssim i de canyes ensutjades. Allí, sota l'ample vogi acampanat de la xemeneia, vaig veure asseguts en el banc escon el masover i la masovera. Ambdós estaven amb els braços plegats sobre el pit, sense dir-se un mot, seriosos, capbaixos i grocs, molt grocs. Pel moviment quasi imperceptible de sos llavis compreguí que resaven. ¿Seria un rastre de llàgrimes la lluentor que serpejava per la galta de la masovera? Allí es passava un gran disgust, un disgust que jo el sentia encara que no en recordés els motius.

Opció B

1. Feliu Formosa s'ha referit a *Ball robot*, de Joan Oliver, com una «peça psicològica» que «té, a més, el gran avantatge que aquesta psicologia és social, cosa que dóna al text un considerable valor de document històric». A partir d'aquesta afirmació, reflexioneu sobre el possible tractament dels personatges des d'una òptica psicològica i sobre el fet que allò que transmet l'obra, més enllà de referir-se a uns individus concrets, es pugui aplicar a una visió de la burgesia de l'època en què fou escrita.

[3 punts]

2. Expliqueu el contingut i la funció de la «Nota de l'autor» que encapçala *K. L. Reich*, de Joaquim Amat-Piniella.

[2 punts]

3. Comenteu el poema següent de *La fàbrica*, de Miquel Martí i Pol. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

- l'estructura interna del poema com a pauta d'exposició del tema;
- els elements de la realitat de què es val el poeta per a descriure els «avenços» a la fàbrica;
- el sentit del darrer vers.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

EL PROGRÉS, DIUEN

Anys endarrera se solien penjar
estampes de la Mare de Déu
i flors de paper
a les columnes.

5 Eren uns temps en què cap dona
no tenia cura de més d'una contínua
i a cada secció hi havia un grup d'ajudantes
joves i sorolloses.

A poc a poc han desaparegut
10 les estampes, les flors, les ajudantes
i cada dona porta
quatre contínues, com a mínim.

Ara, al lloc on hi havia les estampes
hi sol haver un termòmetre
15 i cada dia augmenta
l'enveja i el recel entre la gent.

No serviria de res
tornar a penjar les flors
ni és d'esperar que es repeteixi
20 la presència de les noies.

El progrés, diuen, és irreversible.

